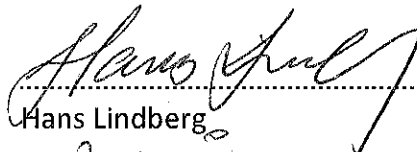

Kommunstyrelsens arbetsutskott**Tid:** Tisdagen den 17 januari 2017 kl. 14:30-15:00**Plats:** KS mötesrum**Beslutande:** Hans Lindberg (S), ordförande
Anders Ågren (M), vice ordförande
Christer Lindvall (S)
Nasser Mosleh (MP)
Ulrika Edman (V)
Margareta Rönngren (S)
Peder Westerberg (L)**Övriga deltagare:** Se sidan två**Utses att justera:** Anders Ågren och Hans Lindberg**Sekreterare:**

§§ 13-14

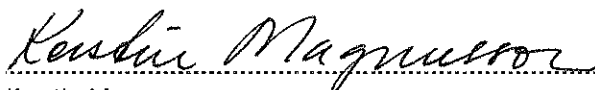
Tomas Jakobsson

Ordförande:

Hans Lindberg

Justerare:

Anders Ågren

BEVIS**Justerat protokoll har offentliggjorts genom anslag****Organ:** Kommunstyrelsens arbetsutskott**Sammanträdesdatum:** 2017-01-17**Anslaget har satts upp:** 2017-01-27**Anslaget tas ner:** 2017-02-20**Förvaringsplats:** Kommunledningsstaben**Underskrift:**

Kerstin Magnusson

Övriga deltagare

Ej tjänstgörande ersättare

Tjänstemän

Jonas Jonsson, stadsdirektör

Tomas Jakobsson, kommunsekreterare

Anna Holmstedt, nämndsekreterare

Claes Björnberg, presskommunikatör

Susanne Aidanpää, ekonomidirektör

Lennart Malm, budget- och finanschef

§ 13

Diariennr: KS-2015/00970

Förändringar i investeringsprocessen

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att godkänna föreslagen investeringsprocess.

att godkänna det förändrade mandatet till tekniska nämnden avseende investeringar.

att den nya processen gäller från och med budget 2018.

Reservationer

Anders Ågren (M), Peder Westerberg och Ulrika Edman (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för egna förslag.

Ärendebeskrivning

Umeå kommun har haft en stark och positiv tillväxt. En tillväxt som delvis möjliggjorts genom offensiva investeringar överstigande det kommunen har haft kraft att självfinansiera. Med anledning av att kommunens totala skuld har ökat kraftigt krävs en översyn och förbättring av nuvarande investeringsprocess. Detta för att skapa en uthållig investeringsnivå utifrån verksamhetens behov och med den samlade kommunnyttan i fokus.

Nuvarande process brister avseende:

- En kommunövergripande prioriteringsprocess saknas.
- Nämnderna har inte tydliga ramar att prioritera inom.
- Föreslagna investeringar överstiger kraftigt det verksamheten klarar av.
- Endast en del av investeringarna finansieras med egna medel, resten lånefinansieras.

- Ökade kostnader för avskrivningar och räntor påverkar de ekonomiska ramarna till nämnderna.
- Låneskulden gör att Umeå kommun är sårbar vid ränteförändring.
- Långsiktig koppling till demografisk utveckling saknas

Kommunfullmäktige gav på grund av detta, i budgetbeslutet i juni, kommunstyrelsen i uppdrag att utveckla och effektivisera investeringsprocessen. Om beslutet fattas behöver rutiner och arbets sätt, t ex lokalförsörjningsdirektivet, anpassas till den nya processen.

Syfte med en ny investeringsprocess

En ny sammanhållen och kommungemensam investeringsprocess är en förutsättning för att verka mer förebyggande och minska andelen reaktiva beslut som driver kommunens kostnader. Den uppdaterade processen förväntas leda till:

- Bättre framförhållning utifrån verksamheternas behov.
- Bättre och mer genomarbetade beslutsunderlag.
- Prioriteringar på kommunnivå.
- Tydligt mandat för Tekniska nämnden/Fastighet och IT.
- Tydlighet avseende roller och ansvar samt beslut och uppföljning.
- Förbättrad uppföljning och avvikelseanalyser.
- Minskad administration.
- Säkerställa en investeringsbudget utifrån faktisk förmåga.
- Att lagar och regler efterlevs.

Vilka påverkas av en ny process?

Beslut om en ny investeringsprocess påverkar förvaltningen som ska samarbeta och komma överens om ett bra beslutsunderlag till förtroendevalda. Den nya processen påverkar även tekniska nämnden som får ett övergripande ansvar för att Umeå kommuns bästa beaktas i fördelningen av resurser samt nämnderna som får fokusera på att behoven blir tillgodosedda snarare än på hur behoven tillgodoses.

Ny process

Nedanstående arbetsprocess föreslås:

1. *Behov uppstår*

Som grund för framtida investeringsbehov används statistik om befolkningsutveckling, detaljplaner, styrande dokument, verksamhetsutveckling, nämndernas försörjningsplaner samt annat från nämnderna som kan påverka investeringsbehoven o s v. Investeringarna delas in i fem kategorier:

- Fastighet
- IT
- Gator och Parker
- Mark och exploatering.
- Övrigt (utrustning, bilar, möbler mm)

Tidigare har varje enskild nämnd identifierat behov på projektnivå. Nämndens behov av en investering innebär inte per automatik att kommunen har ett investeringsbehov. Behoven kan ibland lösas på annat sätt än genom en investering.

2. *Förvaltningen hanterar behov*

Behoven fångas av förvaltningen och prioriteras på ett systematiskt och förutbestämt sätt kopplat till det strategiska resonemanget och övergripande målsättningar.

För lokal- respektive digitaliseringsfrågor bildas grupper med bred representation från verksamhetsledningarna. Dessa grupper föreslår en prioriteringsordning för respektive kategori av investering. Gator och Parker föreslår själva sin prioritering, likaså Mark och exploatering. Underlagen samlas sedan i stadsdirektörens ledningsgrupp som säkerställer att prioriteringarna är inom en rimlig ekonomisk total ram. Om behov finns gör stadsdirektörens ledningsgrupp ytterligare en prioritering utifrån helheten.

Som underlag för prioriteringar tas kalkyler fram. Dessa ska innehålla både själva investeringen samt påverkan på framtida driftskostnader för kommunen som helhet. Förvaltningen kommer att göra prioriteringar i två steg:

Steg 1: Säkerställa att en investering är det bästa sättet att lösa ett behov. Nedanstående är ett exempel på hur en

prioriteringsordning skulle kunna se ut när ett lokalbehov uppstår:

- Förtätning
- Samordning med andra verksamhetslokaler
- Anpassning av befintlig lokal
- Utbyggnad
- Nybyggnation
- Extern förhyrning

Steg 2: De behov som inte har kunnat lösas på annat sätt än genom en investering går vidare till detta steg. Om prioriteringar fortfarande krävs kommer följande prioriteringsordning att tillämpas:

- Lönsamma investeringar, investeringar som förbättrar framtida ekonomiska resultat utan att försämra kvaliteten. Exempel på sådana investeringar är energieffektiviseringar och digitalisering.
- Investeringar som begränsar framtida kostnadsökningar t ex för att undvika viten inom omsorgen eller fördyringar p g a bristande underhåll av fastigheter/vägar.
- Investeringar för att möjliggöra tillväxt, t ex plats för fler elever/äldre.
- Investeringar för att öka attraktivitet där det är svårt att se ett direkt samband till tillväxt eller ekonomi.

Prioriteringarna från förvaltningen kommer att vara transparenta för att möjliggöra politiska prioriteringar.

Tidigare har inga kommunövergripande prioriteringar gjorts innan investeringsförslagen har nått politiken.

3. *Tekniska nämnden beslutar om förslag till budgetberedning*
För de tre första kategorierna av investeringar (fastighet, IT och gator och parker) fattar tekniska nämnden beslut om vilka investeringar som ska föreslås beslutas av kommunfullmäktige. Tekniska nämnden kommer att ta del av underlagen för alla

investeringar -både de som föreslås av förvaltningen samt de som inte föreslås prioriteras.

Tidigare har någon politisk kommunövergripande prioritering inte gjorts innan investeringsförslagen har nått budgetberedningen.

4. *Tekniska nämndens förslag på remiss till nämnderna*

Tekniska nämndens förslag till investeringsbudget går sedan på remiss till nämnderna. Tanken med att alla nämnder ska få uttrycka sin åsikt om den föreslagna prioriteringsordningen är att säkerställa att de nödvändiga behoven tillgodoses och att de eventuella synpunkter som finns kommer budgetberedningen till del.

Tidigare har nämnderna inte tagit del av hela kommunens investeringsbehov och inte heller haft möjlighet att lämna synpunkter på helheten innan investeringsbudgeten kommer upp för beslut i kommunstyrelsens arbetsutskott/kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

5. *Budgetberedning med tekniska nämndens förslag samt nämndernas synpunkter som underlag*

Budgetberedningen får ta del av ett förslag till total investeringsbudget där den stora delen har beslutats av tekniska nämnden och resten (MEX och övrigt) är analyserat/hanterat av stadsdirektörens ledningsgrupp. Dessutom kommer nämndernas synpunkter att synliggöras och hanteras. Budgetberedningen enas om förslag som tas vidare för politiska beslut.

Tidigare har investeringsbehoven kommit till budgetberedningen som ett, på kommunnivå, oprioriterat råmaterial. Materialet har inte varit lätt att förstå och inte fungerat som prioriteringsunderlag.

6. *Beslut i KSau/KS och KF*

Beslut om totalbudget inklusive investeringsbudget i kommunstyrelsens arbetsutskott, kommunstyrelsen och kommunfullmäktige i sedvanlig ordning. Till skillnad mot driftsbudgeten är investeringsbudgeten ingen rambudget. Endast investeringar beslutade av kommunfullmäktige får genomföras.

Investeringsbudgeten är, och ska betraktas som, ett uppdrag från kommunfullmäktige. Eventuella framtida behov ska inte finnas med i investeringsbudgeten utan i försörjningsplanerna för t ex lokaler och IT.

Många av de investeringar som genomförs i en kommun är stora, sträcker sig över relativt långa tidsperioder och kan vara svåra att kalkylera. Det gör att beloppen som kommunfullmäktige beslutar om är budgeterade belopp som kommer att avvika mot de slutliga utfallen. Detta är naturligt och ska framgå i den ekonomiska rapporteringen.

Tidigare har endast en del av investeringarna som var beslutade i kommunfullmäktige genomförts. Däremot har andra investeringar, som inte var beslutade at kommunfullmäktige, genomförts. Budget har flyttats mellan olika investeringsprojekt utan kommunfullmäktigebeslut och de avvikelser som har funnits mellan budget och utfall har inte redovisats.

Förändrat mandat för tekniska nämnden

Tekniska nämnden föreslås få ett mandat att bevaka investeringarna för fastigheter, IT samt gator och parker. Det innebär att ha **rätt att besluta om senare kalkyler** än de som fanns vid budgettillfället. Redan efter projektering, innan ett projekt har startat, kan det visa sig att kalkylerna avviker mot det budgeterade beloppet. Tekniska nämnden föreslås då ha rätt att besluta om igångsättning trots avvikelser. Några projekt kommer att kosta mindre än beräknat och andra att kosta mer. I tekniska nämndens uppdrag ingår att **bevaka att de totala investeringarna hålls inom av kommunfullmäktige beslutad nivå**. Budgeten för ett enskilt projekt ska aldrig förändras. Prognoser för varje enskilt projekt ska göras löpande och åtminstone tertialvis rapporteras till tekniska nämnden. Vid behov sker rapporteringen oftare. Avvikelser ska förklaras.

Även delårsrapporter och årsredovisning till kommunfullmäktige kommer att innehålla investeringsbudget, aktuell prognos samt förklaringar till större avvikelser.

Yrkanden

Hans Lindberg (S) med instämmande av Nasser Mosleh (MP) yrkar bifall till tjänsteskrivelsen med följande revidering under punkt 6, ta bort meningen: *Dessa dokument är planeringsinstrument och beslutas inte politiskt.*

Anders Ågren (M) med instämmande av Peder Westerberg (L) yrkar återremiss så att beslutet om ny investeringsprocess samordnas i tid med beslutet om vägval kring den framtida förvaltningsorganisationen. Det pågår efter beslut i kommunfullmäktige i juni 2016 en översyn av förvaltningen - huruvida upplägget med "en förvaltning" skall fortsätta eller om man ska återgå till flera olika förvaltningar - och beslut om en eventuell ny investeringsprocess bör tas samordnat med detta beslut.

Anders Ågren (M) med instämmande av Peder Westerberg (L) yrkar avslag till tjänsteskrivelsen om återremissyrkandet faller.

Ulrika Edman (V) yrkar följande:

- 1) Att begreppet "lönsamma" investeringar inte har företräde framför behov av grundläggande välfärd så som förskola, skola, fritids eller vård- och omsorgsboenden
- 2) Att på s. 3 under Steg 2, under punkten som börjar med "Lönsamma investeringar...", omformulera skrivningen "Exempel på sådana investeringar är energieffektiviseringar och digitalisering." till följande skrivning: "Exempel på sådana investeringar är satsningar på språk- och yrkesutbildning för nyanlända, bättre arbetsvillkor inom skola, socialtjänst och äldreomsorg, bättre samverkanslösningar mellan skola, socialtjänst och BUP, samt energieffektiviseringar och digitalisering."
- 3) Att texten om s.k. "anpassning" av lokalförsörjningsdirektivet tas bort.
- 4) Att texten under Steg 1 på s. 3 under ändras till:
Steg 1: Säkerställa att en investering är det bästa sättet att lösa ett behov, och fastställa vilket typ av investering som bäst tillfredsställer det uppkomna behovet. Nedanstående är exempel aspekter som ska övervägas med för- och nackdelar när ett lokalbehov uppstår:

§ Samordning med andra verksamhetslokaler § Anpassning av befintlig lokal § Utbyggnad § Nybyggnation § Förtätning § Extern förhyrning

- 5) Att begreppet "budgetberedningen" ändras till "ksau/budgetberedningen" i enlighet med tidigare politiska beslut.
- 6) Att texten under punkt 5 ändras från "Budgetberedningen enas om förslag som tas vidare för politiska beslut" till "Ksau/budgetberedningen beslutar om förslag som tas vidare för politiska beslut".
- 7) Att justera processbeskrivningen så att någon motsättning mellan Funktionsprogram förskola samt Funktionsprogram för grundskola och fritidshem (antagen 2016) och investeringsprocessens prioriteringar ej föreligger.
- 8) Att alla investeringar inarbetas i ett prioriteringssystem av prio 1, 2 och 3 där nummer 1 har företräde, för att undvika att akuta behov med automatik får företräde framför andra fastslagna prioriteringar. Prioriteringen beslutas av kommunfullmäktige.

Propositionsordning som godkänns

Ska ärendet avgöras idag eller återremitteras enligt Ågrens och Westerbergs yrkande. Ordföranden finner att arbetsutskottet beslutar att ärendet ska avgöras idag.

Därefter ställer ordföranden yrkanden från Lindberg och Mosleh, Ågren och Westerberg och Edman mot varandra och finner att arbetsutskottet beslutar att bifalla reviderad tjänsteskrivelse enligt Lindberg och Mosleh's yrkande.

Beredningsansvariga

Susanne Aidanpää

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelse - Kommunfullmäktige

§ 14

Diariernr: KS-2017/00023

Reviderad investeringsbudget för 2017**Beslut**

Arbetsutskottet beslutar

att ärendet återremitteras för att det tydligare skall framgå vilka förändringar som föreslås i förslaget jämfört med tidigare antagen investeringsbudget. Vilka objekt är nya, vilka objekt har strukits, vilka har flyttats fram i tid?

Ärendebeskrivning

Umeå kommun växer och har under de senaste 10-15 åren gått från en investeringsnivå på 200 mnkr/år till ca 800 mnkr/år. Investeringsbehoven överstiger vida det Umeå kommun klarar av att finansiera med egna medel vid ett resultatkrav på 1-2 procent. Fram t.o.m. 2010 hade kommunen kapital till egna investeringar. Efter det har kommunen tvingats börja låna och skulden har ökat till 1 794 mnkr, varav 325 mnkr under 2016.

Det finns behov av att revidera fastställd investeringsbudget för 2017 inom ramen för beslutat investeringstak för 2015-2019. Förslag till beslut innebär att budget för 2017 minskas med -125 mnkr jämfört med beslutad investeringsbudget 2016-06-20.

Väsentliga förändringar är:

- exploateringsfastigheter och mark flyttas från pågående anläggningstillgångar till omsättningstillgångar med anledning av ändrade investeringsregler (-129 mnkr).
- Tidsmässiga förskjutningar av fastighetsprojekt (-22 mnkr).
- Tidsmässig förskjutning av personal- och ekonomisystem från 2015/2016 till 2017 (17 mnkr).

- Valfärdsteknologisatsningar inom äldreomsorg och individ- och familjeomsorg (7 mnkr)

För att finansiera investeringsbudgeten för perioden 2017 krävs en upplåning på ca 390 mnkr exklusive räntekostnader.

En ny investeringsbudget för perioden 2018-2021 kommer att fastställas av kommunfullmäktige i juni 2017.

Yrkanden

Ågren (M) med instämmande av Westerberg (L), Lindberg (S), Rönngren (S), Lindvall (S), Mosleh (MP) och Edman (V) yrkar att ärendet återremitteras för att det tydligare skall framgå vilka förändringar som föreslås i förslaget jämfört med tidigare antagen investeringsbudget. Vilka objekt är nya, vilka objekt har strukits, vilka har flyttats fram i tid?

Propositionsordning

Ordföranden konstaterar att ett enigt arbetsutskott beslutar att återremittera ärendet.

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att fastställa investeringsbudget för 2017 till 856 mnkr enligt bilaga.

att investeringsbudget för perioden 2018-2021 kommer att fastställas av kommunfullmäktige i juni.

Beslutsunderlag

Förslag till reviderad investeringsbudget 2017.

Beredningsansvariga

Lennart Malm

Beslutet ska skickas till

Susanne Aidanpää